

Kleinere rol voor Deutsche

Zakenbanken Op de markt van grote internationale zakenbanken, wordt de rol van Deutsche Bank steeds kleiner.

Door onze redacteur
Chris Hensen

AMSTERDAM. Na een week waarin het aandeel Deutsche Bank een vrije val maakte, kwam het gerucht dat persbureau AFP vrijdag publiceerde als een opluchting bij beleggers: de miljardenschikking die de grootste bank van Duitsland boven het hoofd hangt wegens misleiding van klanten, zou rond de 5,4 miljard dollar uitkomen - en niet op 14 miljard, het 'openingsbod' dat de Amerikaanse justitie eerder deed. Het zorgde vrijdagmiddag voor een koerssprong die het verlies van de hele week weer goedmaakte.

Maar de trend blijft negatief. En 5,4 miljard is óók een kolossaal bedrag. Minister van Financiën en eurogroep-voorzitter Dijsselbloem (Financiën, PvdA) zei donderdag dat hij begrijpt dat Deutsche Bank gestraft dient te worden. Maar hij vindt de hoge schikkingen die de Amerikanen opleggen wel een probleem. Alle Europese banken hebben het zwaar en proberen hun buffers te versterken. „Alles wat banken aantrekken aan nieuw kapitaal wordt afgeroomd door de Amerikaanse overheid. Dat is schadelijk en risicovol voor de financiële stabiliteit.” Vrijdag voegde hij daaraan toe dat hij wil dat de torenhoge Amerikaanse boetes besproken worden op de jaarvergadering van het Internationaal Monetair Fonds, komende week in Washington.

Daarmee wordt de kwestie geopolitiek. Dijsselbloem geniet in de Nederlandse financiële sector vooral een reputatie van iemand die het banken moeilijk maakt, maar nu lijkt hij de kritiek te delen die je ook hoort onder bankiers. Namelijk dat de Amerikanen met hun exorbitante boetes politieagent over de hele wereld spelen. In 2013 moest de Rabobank een recordschikking van 774 miljoen euro betalen wegens de Libor-fraude. Meer dan de helft daarvan ging naar Amerikaanse instanties. De VS laten maar weinig buitenlandse bedrijven met rust. Ook bij het dieselschandaal bij Volkswagen nemen zij het voortouw.

In de financiële wereld denken sommigen dat de Verenigde Staten Europese banken onevenredig hard aanpakken. Als voorbeeld wordt diezelfde Libor-affaire

genoemd. Wereldwijd fraudeerden banken met die rente. Maar de Amerikaanse autoriteiten hebben tot nu toe voornamelijk Europese banken beboet. De onderzoeken tegen minstens drie betrokken Amerikaanse banken lopen nog.

In *Het Financieele Dagblad* opperden anonieme zakenbankiers dat de Amerikanen mogelijk zo'n hoog bedrag eisen om de EU onder druk te zetten haar opstelling tegen het Amerikaanse techbedrijf Apple te matigen. Deze maand bepaalde de EU dat Apple 13 miljard euro illegaal genoten belastingvoordeel aan Ierland moet terugbetalen. Amerikaanse politici hebben daar kritisch op gereageerd.

Of dat soort motieven spelen, is moeilijk vast te stellen. Wel staat vast dat de meeste Amerikanen miljardenboetes doodnormaal vinden. Een vaak gehoord argument is dat als Europese autoriteiten en toezichthouders niet doorpakken, de Verenigde Staten dat maar moeten doen.

Aan de verliezende hand

In de strijd tussen de grote zakenbanken van de wereld zijn de Europese hoedan ook aan de verliezende hand. Zakenbanken houden zich voornamelijk bezig met fusies en overnames, beursgangen en de handel in financiële producten, voor klanten en voor zichzelf. Zeg maar het meer complexe, risicovollere en dus lucratievere werk.

Deutsche behoorde jarenlang tot de drie grootste zakenbanken ter wereld, naast het Amerikaanse JPMorganChase en Goldman Sachs. Maar sinds de zomer staat zij niet meer in de top-drie, zelfs niet in de top-vijf. Die top-vijf wordt nu volledig bezet door Amerikaanse zakenbanken, blijkt uit data van het Amerikaanse bureau Coalition.

De marktaandelen verschrompelen. Hoogleraar Dirk Schoenmaker van de Rotterdam School of Management deed hier samen met de Britse econoom Charles Goodhart onderzoek naar en publiceerde er deze zomer over. Zij stellen vast dat Amerikaanse zakenbanken ook hier op het punt staan hun Europese concurrenten voorbij te streven.

Die neergang hebben Europese zakenbanken ook over zichzelf afgeroepen. Om een boete te krijgen, moet je immers wel eerst iets doen wat niet door de beugel kan. De boetes die je vervolgens krijgt, hollen het vermogen uit. En in reactie daarop moeten ze saneren.

Tegelijkertijd is er door politici en beleidsmakers nadrukkelijk aangestuurd op krimp. Er is een barrage van regels op de sector afgekomen, bedoeld om te voorkomen dat een bank te groot is om failliet te gaan en gered moet worden door de overheid. Dat soort regels zijn er ook in de VS, maar in Europa worden soms zwaardere eisen gesteld, bijvoorbeeld als het gaat om de minimale buffers die banken moeten aanhouden.

Aan de andere kant zijn Europese banken rijkelijk laat begonnen met hervormen. In de VS deden zakenbanken dat na de crisis al, ook al gebeurde dat vooral onder druk van het ministerie van Financiën. Veel Europese banken doen het nu en dat betekent vaak inkrimpen.

Of die Amerikaanse hegemonie erg is? Het idee achter het insnoeren van Europese zakenbanken is juist dat zij beter zijn opgewassen tegen nieuwe moeilijkheden. Bij een volgende financiële crisis zijn de banken die wél nog steeds onoverzichtelijk groot en complex zijn - lees: de Amerikaanse - wellicht vooral de klos.

Maar Schoenmaker en Goodhart stellen dat het wel degelijk problematisch kan zijn. „Dominantie van Amerikaanse zakenbanken kan onder andere het risico vergroten dat Europa wordt blootgesteld aan, mogelijk onbezonnen Amerikaanse politieke of regulaire interventies”.

Ze citeren de topman van de Franse zakenbank Frédéric Oudéa, die er recent op wees dat tijdens de crisis van 2008 Amerikaanse banken in eigen land onder grote druk kwamen te staan om hun activiteiten in Europa terug te schalen. „Eigen banken

die Europese bedrijven kunnen financieren zijn een essentieel onderdeel van de economische soevereiniteit van de EU”, aldus Oudéa.

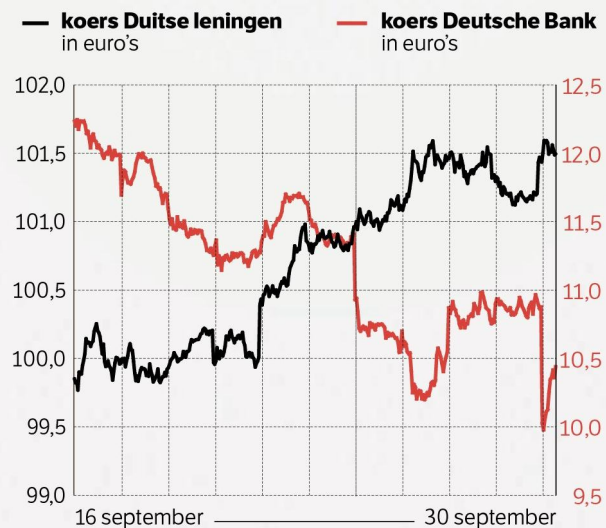
Hun advies is dan ook dat de grote bedrijven in Europa de „weinig overblijvende” Europese zakenbanken moeten „koesteren” door hun bij grote transacties een rol te geven naast Amerikaanse banken. „Dat kan helpen volledige afhankelijkheid van Amerikaanse banken te voorkomen.”

Voor buitenstaanders is het een rare gewaarwording. Na de crisis trokken velen de conclusie dat er iets gedaan moest worden tegen te grote en te complexe zakenbanken. Alsof men tot het inzicht was gekomen dat het hebben van een boa constrictor in huis onverstandig was.

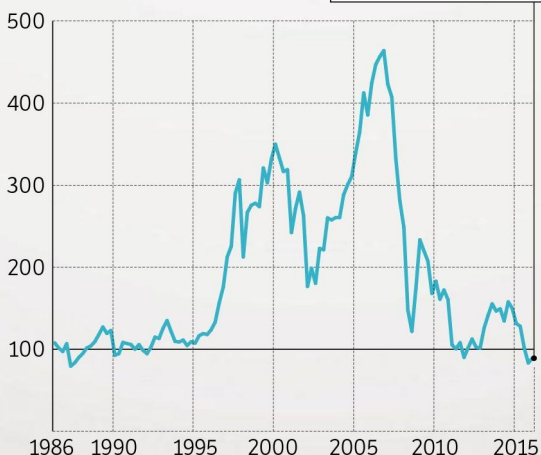
Nu klinkt weer meer dat al te bang zijn voor zo’n beest ook niet verstandig is. De minister voegde daar deze week aan toe dat buitenstaanders ‘onze’ boa in ieder geval niet te hard moeten aanpakken.

Dijsselbloem wil dat de hoge Amerikaanse boetes worden besproken op de jaarvergadering van het IMF.

Vluchten uit de bank naar de staat

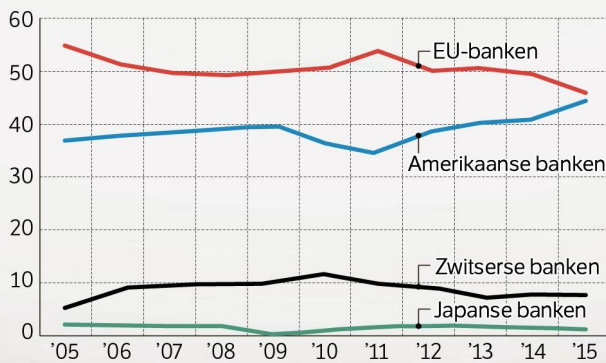

Eurostoxx bankenindex

NRC 011016 / RvS / Bron: Bloomberg

Marktaandeel zakenbanken in Europa, Midden-Oosten en Afrika, in procenten

NRC 310916 / FG / Bron: Oxford University Press

De skyline van Frankfurt met rechts het hoofdkantoor (de twee zwarte torens) van Deutsche Bank.

